

Institut Européen des Jardins & Paysages

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen

Inventaris Limburg

Moestuinsite

Auteur(s) : Onroerend Erfgoed | Flanders Heritage Agency
www.onroenderfgoed.be <https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Titel:	Moestuinsite
Provincie:	Limburg
Gemeente:	Heers
Deelgemeente:	Klein-Gelmen
Bron:	Schepping: 2014-02-24 Bijwerken: 2017-05-30 URI: https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/134326
Coördinaten:	Breedte: 5.27612320475 Lengte: 50.7701390195

Primaire tekst

Deels met gevlochten gele kornoelje omhaagde, deels ommuurde moestuinsite van een gesloten boerderij uit de eerste helft van de 19de eeuw.

De grote gesloten hoeve, in laat classicistische stijl met gekasseide binnenkoer, heeft een rechthoekige moestuinsite begrensd door de straat, het huis en aan twee zijden door het kerkhof rond de ten noordwesten gelegen dorpskerk. Dit was al het geval op het Primitief kadasterplan (perceel nr. 571), dat naast de boomgaarden (percelen nr. 567, 572 en 573), nog een tweede (moes)tuin noteerde ten zuidoosten van de boerderij (perceel nr. 570). In 1841 is het geheel in het bezit van Jan Baptist Reynaerts, landbouwer te Klein Gelmen, wat de benaming Ferme Renaerts in de Atlas van de Buurtwegen (1843) verklaard. Op de Ferrariskaart ligt hier eveneens een grote hoeve, maar het moet een voorganger zijn, want de huidige gebouwen zijn niet ouder dan de eerste helft van de 19de eeuw. In de zijgevel van het boerenhuis, kant moestuin, is het jaartal 1842 in jaarankers aangegeven, mogelijk verwijzend naar een aanpassing.

Een gele kornoeljehaag, volgens de traditie in deze streek gevlochten en met een stamomtrek van 81 à 110 cm, vormt vandaag de grens tussen tuin en kerkhof en deels ook de westelijke begrenzing, die verderop, richting schuur, overgaat in een lage bakstenen muur met ezelsrug. Op de oostzijde (straatkant) is er een begroeiende, vrij steile berm. Ter hoogte van het huis wordt de haag aan de voet van de berm onderbroken door een 19de-eeuws voetgangershekje, nu geplaatst in nieuwe stijlen van vierkante, holle buizen; het bestaat uit smeedwerk met vierkante stijlen en regels, gepunte onderspijltjes, ronde spijlen met sierlijke lanspunten en krulwerk dat hun groeiend beloop naar de makelaar opvangt. Het hekje in de kornoeljehaag bij het kerkhof is van gelijkaardige, maar eenvoudiger makelij en is van blindborden voorzien. Een derde exemplaar in de westelijke muur leidde voorheen naar de boomgaarden.

De tuin, voorheen een gemengde moes- en kleinfruintuin, is nu een grasveld geworden, verdeeld door het lange rechte pad naar het kerkhofpoortje en een dwars pad, beide in grijze steenslag. Twee monumentale buxussen staan aan het einde en twee jongere bruine beuken (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea') bij de kruising van de paden. De Californische schijnjuncypressen (*Chamaecyparis lawsoniana*) aan de rand van de berm, een oude taxus (*Taxus baccata*) en drie bruine beuken (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea') in de berm zorgen, samen met de recentere geschorene taxushaag aan de voet ervan, dat deze tuin prominent aanwezig is in het dorpscentrum.

Bomen

(De tussen haakjes vermelde afmetingen werden gemeten op 150 cm hoogte)

Oude exemplaren van gewone buxus (*Buxus sempervirens*) (90 cm), van hulst (*Ilex aquifolium*) (108 cm) en van taxus (*Taxus baccata*) (110 cm en 241 cm); twee meerstammige veldsdoorns (*Acer campestre*) op rij samen met een hazelaar, mogelijk de restant van een gemengde haag; de reeds vermelde bruine beuken (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea') (190 cm); Californische schijnjuncipres (*Chamaecyparis lawsoniana*) (216 cm).

Auteur: De Maegd, Christiane

Auteur: Van den Broeck, Myriam

Datum: 2007

Titel Text: Moestuinsite

Grafische documenten

Heers_Daalstraat_31_moestuinsite (Onbekende fotograaf, 01-06-2002, ©Vlaamse Gemeenschap)

Bibliografie

Hasselt, Archief van het Kadaster ,Klein Gelmen, Primitief kadasterplan door G. Paulissen, s.d.; verzamelplan gedateerd 1830, legger 1841.

PAUWELS D., SCHLUSMANS F. met medewerking van MUYLDERMANS E. & ROMBOUTS J. 1999: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Provincie Limburg, Arrondissement Tongeren, Kanton Borgloon, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 14N4*, Brussel - Turnhout, p. 282.

Relaties

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/14679>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121145>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/130699>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/32125>

Beknorte karakterisering

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen
Inventaris Limburg
Moestuinsite

Datering: eerste helft 19de eeuw

Typologie: afsluitingshagen, gevlochten hagen, ommuurde moestuinen, tuin- en parkbeplantingen

Context: hoeven